

सुरभी च मनोदः कुङ्कुमादिभिः । अर्चयेत् तथा तथा
देवीं त्वां भक्त्या भक्तिवत्सले ! ” इत्यादि ।

उचिताव्रतं स्तुतुं “ष्टुत्वा स्वमनवद्याङ्गि ! उचिताराधन-
क्रियाम् । आश्विनस्य पिते एते दशव्यां नक्तभोजनम् ।
प्रतिभां हेममयीं दिव्यां सर्वोत्तमभूषिताम् । वापी
काव्यैः शुभे देये तन्मध्ये वेदिना शुभा । हस्तमात्रा
विनम्रवर्णा दशभान्वसन्निता । वेदीकोशेषु संस्थाया
स्तुतवः पञ्च देवताः । विज्ञा जनेन तन्मध्ये देवी
स्थाप्या प्रयत्नतः । अत्रार्थं वज्रं कुम्भं ताम्रपात्रसन्-
न्वितम् । तत्र सूर्यमयी देवी स्थाप्या च उचिता शुभा ।
चन्द्रन्तु रोहिणीवृक्षं राजतं कारयेत् पुरः । दक्षिणे
हीनरं क्षाण्य वामतो विघ्ननाशनम् । मूलमन्त्रेण
गायत्र्या सर्वं तत्र प्रपूजयेत् ” इत्यादि ।

उचितापरीव्रतं भविष्योत्तरे “मङ्ग ! भाद्रपदे नाक्षि शुक्ले
नक्षत्रं सुचंचता । नारी स्नात्वा प्रभाते च शुक्लमाभ्या-
न्तरप्रिया । सुवेद्याभरणीयेता मूला संवत्स्र वालुकाः ।
नवं नेचुमये पात्रे गृहं नक्तोद्वाहसुधी । सोपवासा
प्रयत्नेन तत्र देवीं प्रपूजयेत् । कृत्वा वस्त्रयुगं रत्नं
पुष्पमावाविष्यति । तत्र संस्थाप्य तां देवीं पुष्पैः
सम्पूजयेद्दरिम् । तां देवीमिति जलान्तरगतं वालुका-
भानीय वंशपात्रे क्षुपिष्ठाकृतिं वालुकामयीं पूजये-
दिति “ध्यात्वा तु उचितां देवीं तपोवननिवासिनीम् ।
पञ्चमं करवीरस्य नेपात्रीं साङ्गतीं तथा” । नेपात्रीं
पुष्पविशेषं, स्टङ्गीत्वा पूजयेदिति शेषः । नीलोत्पलं केत-
कीञ्च संवत्स्र तगरं वरम् । एकैवाष्टगतं प्लाक्षमष्टाविंश
तिरेव वा । अक्षताः कज्जिका स्टङ्ग ताभिर्देवीं समर्चयेत् ।

ल्लावण्यावाग्नव्रतं विष्णुधर्मोत्तरोक्तम् “कार्तिक्यां समती-
तायां प्रतिपत्प्रवृत्तिक्रमात् । पटे वा यदि वाचायां
प्रदास्त्रं पूजयेद्दिभुम् । वहिःस्थानं ततः कुप्यांस्त-
मन्त्रोत वाग्यतः । एकभक्तं महाराज ! उचिष्यं प्र-
यतः वदा । नार्गशीर्षं ततः प्राण्य त्रिरात्रोपोषितः
शुचिः । सम्पूज्य देवं प्रदास्त्रं कृत्वाग्नौ हतमेव च ।
भोजयेद्ब्राह्मणांश्चात्र भोजनं सर्वलोत्कटम् । चूर्णि-
नस्य ततः प्रस्यं सर्वस्य हिजातये । महाराजतरक्तञ्च
वस्त्रयुगं तथा सुरोः । दद्याच्च कनकं राजन् ! काश-
पात्रं तथैव च । नाशिन आदम्यकरं प्रदिष्टं व्रतोत्त-
माकनतिप्रदम् । न शेषं वादव ! सर्वकामान् नरस्य
दद्यात्सर्वप्रदानताम्” ।

लोकव्रतं विष्णुधर्मोत्तरोक्तम् “अतः परं प्रवक्ष्यामि तव लोक-
व्रतं शुभम् । यास्तु व्याहृतयस्तत्र सप्त लोकाः प्रकीर्त्तिताः
आचरेत् प्रत्यहं स्नानं वह्निर्नित्यमनन्दितः । चैत्रशुक्ला-
तथारभ्य क्रमेण दिनसप्तकम् । गोमूत्रं गोमयं क्षीरं
दधि सर्पिः कुशादकम् । एकरात्रोपवासस्य क्रमेणैव
समाचरेत् । महाव्याहृतिभिर्होमस्त्रिभिः कार्यं दिने
दिने । संवत्सरान्ते दद्याच्च तथा विघ्नेषु दक्षिणाम् ।
सुवर्णं सुमहदावः कांक्षधेनुस्यैव च । संवत्सरमिदं
कृत्वा व्रतं पुरुषसत्तम ! । सर्वलोकवरः श्रीमान् स्वे-
च्छदा स्वाक्षराधिपः” ।

वटवाविलीव्रतं स्तुतुं चर्मराजवरप्रदानानन्तरं सावित्री-
वाच “मदीयन्तु व्रतं देव ! भक्त्या नारी करिष्यति ।
अतः साभिहिता साध्वी समस्तप्रदभाजना । चर्म-
राज उवाच “नारी वा विधवा वापि वटुना पति-
दर्जिता । समर्पका वटुना वा कार्यं व्रतमिदं श्रेष्ठम् ।
ज्येष्ठमासे तु संप्राप्ते पीठमास्यां पतिव्रता । स्नात्वा
चैव शुचिभूत्वा वटे विष्य वट्टकैः । स्तुतेषु वेष्टये-
ज्जक्त्या गन्धध्यातैः शुभैः । नमो देव्यस्तावेति स्तुत-
यन्ती प्रदक्षिणम् । रात्रौ कुर्वीत नक्षत्रं स्वर्दमेकं सना-
हिता । तथैव वट्टजस्य यत्ने पक्षे च पूजयेत् । संप्राप्ते
च पुनश्चैव लघुभुक् द्वादशीमेवेत् । दत्तानीं चाङ्गनं
कृत्वा नियमं कारयेत्ततः । त्रिरात्रं लङ्घयित्वा च च-
तुर्थे दिवसे स्नाहम् । अष्टावार्धं प्रदत्त्वा च पूजयित्वा च
तां व्रतीम् । निरास्त्रान् यथाशक्त्या पूजयित्वा द्विजो-
त्तमान् । भोक्ष्येऽहन्तु जगद्धाति ! निर्विघ्नं कुर्व मे सुने ।
नियममन्त्रः “कृत्वा वंशमये पात्रे वालुकाप्रस्थमेव च ।
सप्तधान्यधृतं पात्रं प्रस्थकेन द्विजोत्तम ! । वस्तुदशो-
परि स्थाप्य सावित्रीं ब्रह्मणा सह । हैमो कृत्वा तयोः
पीठौ त्रिरात्रसुपवासयेत् । न्यपोष्य तथे तिष्ठेद्याव-
ज्जीव दिनत्रयम् । सोमर्षीश्चैव सावित्रीं स्तुतेन सह
कारयेत् । रौप्यपर्व्वङ्गारोप्य रथोपरि निवेशयेत् ।
पञ्चादशं यथाशक्त्या रथं रौप्यमयं शुभम् । तथा च
काष्ठभारे च वटे चैव साविहारम् । एवञ्च निवृत्तं कृत्वा
पूजयेद्भक्तपुत्ररा । वक्तुं न मरुत्तलं कृत्वा गोमयेन तपो-
धन ! । पञ्चाशतेन स्तुतये गन्धध्यातकेन च । चन्दना-
शुक्लपूरैर्मोक्षयस्त्रविभूषणैः । संपूज्य तत्र सावित्रीं
मण्डले स्थापयेद्बुधः । पीठपिठेन पञ्चस्य अथ वा चन्द-
नेन च । तद्वैव ततो देवीं कमण्डले उपवासयाम् ।